

VIERAIDEN KIELTEN VAIKEUDET

Vinkkejä ja työkaluja opetukseen

VIERAIDEN KIELTEN VAIKEUDET

Monet suomalaiset aikuiset kokevat vieraiden kielten ongelmat yhdeksi suurimmista vaikeuksista lukivaikeuksien yhteydessä. Näillä vaikeuksilla voi olla myös suuria vaikutuksia esimerkiksi opintojen loppuun saattamiseen tai työuralla etenemiseen. Myös mahdollisuus matkailuun edellyttää uskallusta kommunikoida vieraalla kielellä.

Taustalla voi olla lukivaikeus

Lukivaikeuden yhteydessä vaikeuksia voivat tuottaa esimerkiksi lukeminen, kirjoittaminen tai tekstin ymmärtäminen. Lukivaikeuden keskeisenä piirteenä pidetään vaikeutta erottaa äänneitä toisistaan, mikä myös vaikuttaa kielen oppimiseen. Lukivaikeuteen liittyy usein myös muistamisen pulmia, mikä voi vaikeuttaa esimerkiksi sanaston oppimista.

Joskus lukivaikeus ei juurikaan näy omalla äidinkielellä, vaan heijastuu lähinnä vieraiden kielten vaikeuksiin. Lukivaikeuden ohella myös muut syyt voivat vaikuttaa kieltenoppimiseen.

Kaikilla on kielipäätä

Lukivaikeuksien yhteydessä on tyypillistä, että vieraan kielen oppiminen on hankalaa, kun aiemmin opittu ei vielä tue riittävästi uuden oppimista. Vieraiden kielten vaikeuksiin voi liittyä jännitystä ja ahdistuneisuutta, mikä on todennäköisesti seurausta opinnoissa koetuista vaikeuksista.

Opettajan on hyvä muistuttaa opiskelijoita, että kaikki voivat oppia kieliä vaikeuksista huolimatta. Sopivan kokoiset tavoitteet, monipuoliset opetusmenetelmät ja hyvä ilmapiiri tukevat oppimista.

Tämä teemamateriaali antaa vinkkejä ja työkaluja aikuisten oppimisvaikeuksien huomioimiseen opetuksessa ja ohjauksessa. Sisältö on tuotettu osana Kuntoutussäätiön järjestämää **Tukea omaehtoiseen oppimiseen oppimisvaikeuksissa** -koulutuskokonaisuutta (2014–2015). Opetushallituksen rahoittama koulutus oli suunnattu erityisesti vapaalle sivistystyölle.

Kuntoutussäätiö 2015

Oppimisvaikeuksien tunnistaminen

Vaikeudet kieltenoppimisessa voivat olla merkki lukivaikeudesta tai muusta oppimisvaikeudesta. Aikuisten oppimisvaikeuksia ei ole aina tunnistettu kouluaikoina. Oppimisvaikeuksien tunnistamisen apuna voi käyttää esimerkiksi siihen kehitettyä [tunnistuslistaa](#).

Oppimisvaikeuksien puheeksiotto on syytä tehdä henkilökohtaisesti ja hienovaraisesti omien havaintojen pohjalta. Samalla voi kertoa, miten kielen opiskelua on mahdollista helpottaa. Ryhmässä voi kertoa tyypillisistä opiskeluvaikeuksista ja mahdollisuuksista saada apua.

Erityisesti aikuisten oppimisvaikeudet ovat voineet jäädä tunnistamatta ja tukikeinot vähäisiksi. Osa taas on saanut paljon tukea ja osaa kertoa hyvin tarvitsemastaan tuesta ja selviytymiskeinoistaan.

Mistä apua?

Monipuolinen opetus, oppimista tukeva ilmapiiri ja mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen voivat helpottaa oppimista. Kertaaminen on tutkitusti tehokas tapa oppia. Tuntia voi keventää pienillä ja helpoilla harjoituksilla. Oppimisvaikeuksiin suunnatuista kieltenkursseista on hyviä kokemuksia.

Erityisesti ennakoiminen tukee erilaista oppijaa. Jakson ja tunnin alussa on hyvä kertoa lyhyesti, mikä on jakson tai tunnin tarkoitus ja mitä tänä aikana on tarkoitus tehdä.

Uutta asiaa opeteltaessa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että opetellaan ja harjoitellaan vain yhtä asiaa kerrallaan.

Jos vaikeudet ovat laajoja, tavoitteet voi asettaa ensiksi koskemaan puhuttua kieltä. Työelämässä ongelmia voivat tuottaa esimerkiksi asiakaspalvelutilanteet ja sähköpostien kirjoittaminen.

Uskallus käyttää rohkeasti kieltä vaikeuksista huolimatta, muististrategiat, vieraskieliset kirjat ja elokuvat sekä oleskelu ulkomailla ovat olleet monelle keino oppia kieltä vaikeuksista huolimatta.

Myös uusi teknologia tarjoaa monia mahdollisuuksia kielen oppimiseen.

MONTA TAPAA OPPIA - VINKKEJÄ OPETUKSEEN

SOSIAALISEN KIELITAIDON OPPIMISEN KIKAT

- Erilaiset esittelyt itsestään/toisista, omasta elämästään oman halun mukaan
- Erilaiset roolileikit – kuvista kertominen – tilanteet – valmiit repliikit
- Improvisaatio – valokuvaus/videokuvaus – Facebook – luokan seinä
- Tekemällä oppiminen – ruoka, maalaus
- Ääntämisen vahvistaminen > äänteiden tunnistaminen
- Nonverbaalinen kommunikaatio – puheelle altistaminen, arkikieli ja sen merkitys, läpi käsien katsominen
- Retket ja pelit
- Mininäytelmät, joihin oppilaat kirjoittavat itse ainakin osan repliikeistään

KIELIOPPI

- Doodling (piirustelu), lupa jäsentää töhertelemällä
- Käsitekartat
- Lorut/riimit, laulut
- Hassut muistisäännöt
- Piirtämällä (maantiet. nimien artikkelit)
- Värien käyttö
- Konkreettisesti esineitä käyttämällä esim. datiivi ja objektipronominit
- Oman ruumiin käyttäminen esim. sanajärjestyksen harjoittelussa.
- Pelit ja kilpailut: ristinolla oikeilla ilmaisuilla tai lautapeli, jossa saa edetä jos osaa oikean muodon
- Vuorotellen "kuulusteleminen"

KIRJOITTAMINEN

- Avoimeksi jääneen tarinan jatkon kirjoittaminen
  - Esimerkkejä lauseista
  - Ryhmässä kirjoittaminen
  - Ope soittaa musiikkia ja kirjoitetaan siitä esim. 50 sanaa/ lauseita
  - Kirjoitetaan esim. 5 minuuttia ilman taukoa, korjausta tietystä aiheesta "pidä kynä liikkeessä"
  - Sanelut
  - Kuvasta kirjoittaminen
  - Päiväkirja tai runo
  - Dialogi käytännön tilanteesta
  - Facebook, bloggaus, chat, sähköposti, tekstiviesti, kirjekaverit
  - Suunnittele matkaohjelma (ryhmässä) tai kirjoita resepti
-

SANASTON OPPIMINEN

- Elaborointi sanoista lauseiksi, etsi aihepiiriin liittyviä artikkeleita/ tekstejä
- Sana + kuva + ääntämys > video
- Opiskelija tekee sanakokeen itselleen. Opiskelijat voivat tehdä myös toisilleen ja tarkistavat.
- Opiskelija ottaa itse esille vaikeat / uudet sanat tekstistä
- Mind map, sana-auringot
- Laulut & liike
- Vitsit, kaskut
- Sanastoa kieliopin ohessa
- Muististrategiat
- Sovellukset (Quizlet, Kahoot)
- Pelit ja leikit: Sanoja voi näytellä tai kuvailla ja toisen pitää arvata. Kuka/mikä minä olen? Pitää tehdä kysymyksiä, kunnes arvaa. Muut vastaavat vain kyllä/ei.

SANASTON LAAJENTAMINEN

- Kirjoita teksti omin sanoin
- Tiivistä pidempi kappale yhdeksi lauseeksi
- Pienryhmissä kysymyksien esittäminen tekstistä
- Tekstin kertominen omin sanoin kuvista/ tekstin purkaminen kuviksi (sarjakuvakertomus)
- Ääneen lukeminen
- Kielten ristiin käyttäminen
- Voi kokeilla myös vaikeampia tekstejä
- Autenttisen materiaalin käyttäminen opiskelijoita kiinnostavista aiheista
- Tekstin dramatisointi ja esittäminen
- Tekstin kokoaminen pienistä palasista -> "asiantuntijaryhmät"
- Miten tekstin sisältö muuttuu kun sen järjestystä vaihdetaan
- Avainsanat
- Miellekarttaa sanaperheistä.
- Yläkäsitteet ja alakäsitteet

OMAN MIELIPITEEN ESITTÄMINEN

- Roolien avulla
- Inspiroivat virikkeet (taidenäyttely/levyraati/ -henkilökohtaiset aiheet "johdateltuna")
- Provosoiva aihe ja tulistuttavat väitteet ja kysymykset
- Kulttuurin oppiminen "pakko keskeyttää ja puhua päälle"
- Valmiit mallifraasit
- Ope antaa mielipiteen
- Yleisönosastokirjoitus/ vastaus
- Radiosta / TV:stä ohjelma / uutiset

KULTTUURIN TUNTEMUS

- Retkiä, tutkimuskäyntejä
- Kyselytunnit
- Elokurat, YouTube, musiikki, kirjat.
- Henkilökuvat, syntyperäiset vieraat
- Vertailu
- Tietovisat
- Sanojen pysäyttäminen
- Maistiaisia ruokakulttuurista
- Matkaohjelman laatiminen

PELIT OPPIMISEN APUNA

- Arpapelit, muistipelit, bingo, ristinolla
- Perinteiset lastenleikit: laiva on lastattu, kapteeni käskee, rikkinäinen puhelin.
- Television erilaiset viihdeohjelmat, esim. Putous ja sen improvisointitehtävät
- Alias
- Tietovisat

Pohdittavaksi:
Millaisia keinoja
vaikeuksia
kokevat opiskelijat
itse käyttävät?

Minä kielenoppijana -kurssi

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

- Millainen kielenoppija olet ja millaisia kokemuksia on kieltenopiskelusta?
- Millaisia oppimismenetelmiä on ja mitkä niistä sopivat minulle?
- Tutustua erilaisiin tapoihin oppia ja omaksua tietoja, jokaiselle mahdollisuus oppia

KURSSIN OPETUSMENELMÄT

- Oppimisen teoriaa: Miten oppiminen ja muisti toimivat? Miten käytetään sanastoja?
- Oppimispäiväkirja, portfolio, käytännöllisiä harjoituksia eri osa-alueilta, aistien käyttö
- Pienryhmät
- Apuvälineet
- Motivaation löytäminen
- Erilaisia oppimisvinkkejä
- Omien kokemusten jakaminen ja toisten tukeminen (jokaisella omia vahvuuksia – otetaan ne käyttöön)
- Yhteisöllisyys ja yhteistoiminnallisuus

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ

- Ääntämiskurssit
  - Tandem-opetus (kaksi erikielistä ihmistä opettelee toistensa äidinkieliä)
  - Kielikahvila
  - Hitaasti etenevät kurssit
-

Teknologia oppimisen apuna

KIELENOPISKELUSOVELLUKSIA

- DuoLingo <https://www.duolingo.com/>
- Say Hi! <http://www.sayhitranslate.com/>

KÄÄNNÖSOHJELMAT

- Speech to text translation (useita vaihtoehtoja)
- <http://www.robobrain.org/> (tekstien muuttaminen esimerkiksi kuunneltavaan muotoon)

APUA SANASTON OPPIMISEEN

- Anki <http://ankisrs.net/>
- Quizlet quizlet.com
- Kahoot! <http://www.kahoot.it>
- Memrise <https://www.memrise.com/>
- Language Maid (Datero) www.datero.fi

CELIA-KIRJASTON ÄÄNIKIRJAT

- Monia vapaan sivistystyön käyttämiä oppikirjoja ja vieraskielistä kaunokirjallisuutta on mahdollista lainata Celia-kirjaston äänikirjoina.
  - Äänikirjat on tarkoitettu henkilöille, joilla on jokin lukemiseste, esimerkiksi lukivaikeus. Kirjat lainataan omalla ilmoituksella omasta lähikirjastosta.
  - www.celia.fi
-

Lukuvinkkejä

By Oddbjørn: **MEMO. Helppo tapa parantaa muistia.** Bazar, 2008.

Kai Hakkarainen: **Itseään ylittävä oppiminen.** KeVer ammattikorkeakoulututkimuksen verkkolehti. 2007: 6 (3). [Verkkoversio](#)

Raili Hilden ja Marita Härmälä: **Hyvästä paremmaksi. Kehittämideoita kielten oppimistulosten arviointien osoittamiin haasteisiin.** OPH 2015. [Verkkoversio](#).

Johanna Korkeamäki: **Aikuisten oppimisvaikeudet. Näkökulmia selviytymiseen.** Kuntoutussäätiö 2010. [Verkkoversio](#)

Johanna Korkeamäki ja Johanna ja Nukari: **Nuorten ja aikuisten oppimisvaikeudet.** Kuntoutussäätiö 2014. www.slideshare.net/oppimisvaikeus

Lukemalla ja tekemällä. Opettajan opas lukivaikkeudesta ammatillisille oppilaitoksille. Toimittaneet Leila Kairaluoma, Timo Ahonen, Mikko Aro, Irma Kakkuri, Kirsti Laakso, Marjukka Peltonen ja Kaija Wennström. Niilo Mäki Instituutti 2008.

Kari Moilanen: **Yli esteiden.** Tammi 2002.

Kari Moilanen: **Kielinavigaattori.** WSOY pro 2008.

Oma oppimisvalmentaja. Työkirja oppimisvaikeuksien kanssa selviytymiseen. Kuntoutussäätiö 2010. [Verkkoversio](#)

Elisabet Service: **Vieraan kielen oppimisen vaikeudet.**
<http://www.oppimisvaikeus.fi/teemat/vieraat-kielet>

Ymmärsinkö oikein? Kielelliset vaikeudet nuoruusiässä. Toimittaneet Tuija Aro, Timo Siiskonen ja Timo Ahonen. PS-kustannus 2007.

LISÄTIETOA OPPIMISVAIKEUKSISTA

- Lukihäiriö.fi <http://www.lukihairio.fi/>
- Oppimisvaikeus.fi www.oppimisvaikeus.fi
- **Erilaisten oppijoiden liitto** www.erilaistenoppijoidenliitto.fi
- LukSitko-lehden arkistossa julkaistuja vinkkejä kielenoppimisen tueksi http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/?page_id=586

OMAT MUISTIINPANOT

Tutustu myös muihin teemamateriaaleihin

- Tukea aikuisten oppimisen vaikeuksiin
- Vieraiden kielten vaikeudet
- Teknologia oppimisen tukena
- Opetuksen saavutettavuus
- Opinnollinen kuntoutus

Materiaalit voi tulostaa [Oppimisvaikeus.fi](https://oppimisvaikeus.fi)-sivustolta